

Dysleksja rozwojowa w szkole - jak trudności w czytaniu, pisaniu i grafomotoryce wpływają na naukę różnych przedmiotów?

Dysleksja rozwojowa kojarzy się nam najczęściej z językiem polskim, czytaniem lektur, dyktandami i błędami ortograficznymi. Tymczasem jej konsekwencje mogą być widoczne podczas nauki niemal każdego przedmiotu szkolnego. Wynika to z faktu, że czytanie i pisanie są podstawowymi narzędziami zdobywania wiedzy w szkole.

Pod pojęciem dysleksji rozwojowej rozumie się specyficzne trudności w uczeniu się czytania i pisania. W polskiej praktyce edukacyjnej wyróżnia się dysleksję właściwą, czyli specyficzne trudności w czytaniu, dysortografię, związaną z trudnościami w opanowaniu poprawnej pisowni, oraz dysgrafię przejawiającą się obniżonym poziomem graficznym pisma. Trudności te mogą występować oddzielnie lub współwystępować u jednego ucznia.

Uczeń z dysleksją właściwą może czytać wolniej, mniej płynnie, mylić wyrazy albo potrzebować więcej czasu na zrozumienie tekstu. Dysortografia sprawia natomiast, że nawet przy znajomości zasad ortograficznych uczeń może popełniać liczne błędy w zapisie. W przypadku dysgrafii głównym problemem jest sama czynność pisania: pismo może być mało czytelnie, nierówne, tempo pisania wolne, a dłuższe notatki mogą powodować szybkie zmęczenie. Badania nad trudnościami w pisaniu pokazują, że duży wysiłek związany z poprawnym zapisem może dodatkowo obciążać uwagę i płynność pisania.

Na **języku polskim** wpływ dysleksji jest najbardziej widoczny. Uczeń z dysleksją właściwą może wolniej czytać tekst, mieć trudność z jego płynnym odczytywaniem lub potrzebować kilkukrotnego przeczytania polecenia. Dysortografia może powodować liczne błędy w wypracowaniach, dyktandach i notatkach, mimo znajomości zasad ortograficznych. Dysgrafia może utrudniać szybkie sporządzanie notatek, przepisywanie z tablicy oraz tworzenie dłuższych wypowiedzi pisemnych. W rezultacie uczeń może wiedzieć więcej, niż jest w stanie wyrazić w formie pisemnej.

Na **matematyce** trudności nie muszą dotyczyć samego rozumienia liczb. Uczeń z dysleksją może mieć problem z odczytywaniem długiej treści zadania, wychwycenie najważniejszych danych albo prawidłowym rozumieniem polecenia. Zaburzenia czytania i pisania mogą również utrudniać zapamiętywanie nazw i pojęć matematycznych. Dysgrafia może prowadzić do mało czytelnego zapisu działań, mylenia miejsca cyfr lub trudności w utrzymaniu przejrzystego zapisu kolejnych etapów rozwiązywania zadania. Samo występowanie

dysleksji nie oznacza jednak dyskalkulii, która jest odrębną trudnością w uczeniu się matematyki. Zaburzenia czytania mogą natomiast utrudniać rozumienie zadań tekstowych.

Na **historii, biologii, geografii** czy przedmiotach przyrodniczych dużym wyzwaniem może być ilość tekstu oraz nowych pojęć. Dysleksja właściwa może powodować wolniejsze czytanie treści z podręcznika i trudności w szybkim odnajdywaniu informacji. Przy dysortografii uczeń może błędnie zapisywać trudne nazwy, terminy, nazwiska czy nazwy geograficzne. Dysgrafia natomiast może utrudniać sporządzanie rozbudowanych notatek, podpisywanie schematów lub wykonywanie prac pisemnych w ograniczonym czasie. Dlatego odpowiedź ustna takiego ucznia może być pełniejsza niż jego praca pisemna.

Szczególnego wysiłku może wymagać nauka **języków obcych**. Trzeba jednocześnie nauczyć się nowego brzmienia słów, ich znaczenia i zapisu. U ucznia z dysleksją trudniejsze może być rozróżnienie dźwięków mowy, zapamiętywanie nowych słów i płynne czytanie. Dysortografia może powodować trudności w zapamiętywaniu pisowni wyrazów, zwłaszcza w językach takich jak angielski, w których relacja między wymową a zapisem jest nieregularna. Dysgrafia może dodatkowo utrudniać wykonywanie pisemnych ćwiczeń i testów. Badania wskazują, że uczniowie z dysleksją częściej napotykają trudności w nauce języka obcego, szczególnie w zakresie fonologii, słownictwa, pisowni i czytania.

Dysleksja może również wpływać na **tempo pracy i organizację nauki**. Uczeń, który musi poświęcić dużo uwagi na samo odczytywanie tekstu, zapisanie wyrazu czy utrzymywanie czytelnej pisma, ma mniej zasobów na przetwarzanie treści zadania. Dlatego może potrzebować więcej czasu, częstszych powtórzeń i krótszych poleceń. Nie oznacza to braku wiedzy ani mniejszych możliwości intelektualnych. Dysleksja jest specyficznym zaburzeniem uczenia się a nie miarą inteligencji.

Ważne są również konsekwencje **emocjonalne**. Dziecko, które regularnie pracuje dłużej niż inni, a mimo wysiłku nadal otrzymuje gorsze oceny, może z czasem zacząć unikać czytania i pisanie, obawiać się odpowiedzi przy klasie albo tracić wiarę we własne możliwości. Dlatego tak istotne jest ocenianie nie tylko rezultatu pracy ale również wiedzy ucznia, jego wysiłku i postępów.

Dysleksja rozwojowa może więc wpływać na naukę wielu przedmiotów, choć u każdego ucznia jej obraz będzie nieco inny. Jedno dziecko największe trudności będzie miało z czytaniem, inne z poprawnością zapisu, a jeszcze inne przede wszystkim z szybkim i czytelnym pisanem. Dlatego najważniejsze jest indywidualne rozpoznanie trudności i takie wsparcie, które pozwoli uczniowi pokazać nie tylko to, jak pisze i czyta, ale przede wszystkim to, co wie, rozumie i potrafi.

Opracowanie

mgr Katarzyna Maciąg - pedagog

